

ომის ლიტერატურული რეცეფცია თანამედროვე ქართველ
ქალ პოეტთა პოეზიაში

გოგიაშვილი ნინო

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თელავი

<https://doi.org/10.52340/idw.2021.519>

ომი ყველა ქვეყნის ნაციონალურ კულტურასა და ლიტერატურაშია ასახული, გამომდინარე მასთან დაკავშირებული მძაფრი და მღელვარე ემოციებიდან. ომის თანმდევი სიკვდილის შიში, დაძაბულობა, ჰეროიკული პათოსი და ტანჯვა მას ესთეტიკურ ღირებულებასაც ანიჭებს და რომანტიკულ ელფერსაც სძენს. ქართულ-ოსური კონფლიქტი, აფხაზეთის, სამოქალაქო და რუსეთ-საქართველოს ომები მკაფიოდ აირეკლა XX-XXI საუკუნეების მიჯნაზე შექმნილმა ლიტერატურამ, როგორც პროზის, ასევე პოეზიის თვალსაზრისით. მოცემულ მოხსენებაში ვისაუბრებ ქართველ ქალ პოეტთა პოეზიის შესახებ, სადაც ომი ლიტერატურული რეცეფციაა, ლექსები კი - ომით გამოწვეული განცდების რეფლექსიის სივრცე.

ომი კიდევ უფრო ხელშესახებს ხდის ადამიანური ყოფის ფატალურ დასასრულს - ფიზიკურ სიკვდილს, და პოეზიაში, თითქოს, ლაღო ასათიანის ფრაზად განსხეულდება - „მე თვით სიკვდილსაც გარდავქმნი ლექსად“. სწორედ ამგვარ -ლექსებად გარდაქმნილ სიკვდილზე მსურს ვისაუბრო, რომელზეც თანამედროვე ქართველი ქალი პოეტები გვიყვებიან. 2020 წელს გამოიცა კრებულის - „უსაზღვროდ“ ორი ტომი, რომელშიც შესულია ქართველ ქალ პოეტთა და მწერალთა ტექსტები ომის შესახებ. შესაბამისად, მოხსენების მომზადებისას, ძირითადი ლიტერატურული მასალა ამ კრებულის პირველი ტომი გახლდათ.

ომების ლიმიტირებულობა ლიტერატურულ მარადიულობას იძენს და ლიტერატურის საკუთრებად ფორმირდება. ანტიკური ხანიდან მოყოლებული, ჩვენი დროის ჩათვლით, ომი ყველაზე „ხელმოსაჭიდი“ და სახარბიელო თემაა ხელოვანებისთვის; მაგალითისთვის ჰომეროსის „ილიადა“ და „ოდისეაც“ კმარა. გმირული სული ყველაზე მეტად და ხელშესახებად ომში ვლინდება, ეს ფაქტი კი ხელოვნების მსახურებისთვის ბევრს ნიშნავს: აქტუალურ და მომგებიან თემასა და იდეას, საინტერესო ფაბულას, მღელვარე სიუჟეტს, კაშკაშა პორტრეტებსა და სრულყოფილ კომპოზიციას. სიტყვის ქურუმისთვის - მწერლისთვის ომი მიგნება და საკუთრებაა. „სიტყვა არის ის მარცვალი, რომელსაც აღვივებს გმირის გულის ცეცხლი და აღმოაცენებს. გმირი ვლინდება და იწრთობა შეუპოვარ ბრძოლებში, როცა იგი იმარჯვებს ან იღუპება“. (სოსო სიგუა:2007. 131-132) საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ნიცშე ომის აპოლოგეტიკა და მშვიდობას არაბუნებრივ, ანტიბიოლოგიურ ყოფად მიიჩნევს. ომს, ცხოვრების, არსებობისა და დამკვიდრებისათვის ბრძოლის, ასევე - თვითგამორკვევის (შინაგანი ბრძოლა) მეტაფორადაც წარმოადგენენ, რაც შესანიშნავად იტევს გამარჯვება-დამარცხების სიმძაფრეებს, ყოფის სიმძიმეს და ჰეროიკული ესთეტიკის სიდიადეს. ნიცშეს „ზეკაციც“ ხომ მრავალჭირგადანახი, შინაგან და გარე ომებში გამობრძმედილი კაჟია, რომელიც, ამ ბრძოლების გამოისობითვე, თვითკმარი და აღმატებული ხდება.

ნაშრომი არ ითვალისწინებს ზოგადად ომის რეცეფციის განხილვას თანამედროვე პოეზიაში, არამედ - მხოლოდ თანამედროვე ქალი პოეტების შემოქმედებაში. რადიკალურად განსხვავებული მოსაზრებები არსებობს იმის შესახებ, რომ, ზოგადად, ანთოლოგიები უნდა განსხვავდებოდეს თუ არა სქესობრივი ნიშნით, და რომ ხელოვნებას და მის შემქმნელს -

ხელოვანს არტ-სქესი გააჩნია თუ არა. ცხადია, ხელოვნება საყოველთაოა და ყოველგვარ ეთნიკურ, რასობრივ, აღმსარებლობით, სქესობრივ და ასაკობრივ მიკუთვნებულობაზე მაღლა დგას; თუმცა, ვერ უფლებელვყოფ იმ ფაქტს, რომ ყველა ეს კრიტერიუმი ხელოვნების ნიმუშში თავისთავად იკვეთება. შესაბამისად, ქალთა პოეზია სპეციფიკურია და მის უხილავ ნიუანსებში ყოველთვის იკითხება ქალი. კვლევის თვალსაზრისით, ძალიან საინტერესო და მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა, თუ როგორ მიიღო და დაამუშავა თანამედროვე ქალ პოეტთა პოეზიამ ომის თემა.

ქალი ომის შედარებით პასიური მონაწილეა, თუმცა აქ მისი სენსიტიურობის წილი გაცილებით მაღალია. ქალი, როგორც დედა, ცოლი, შვილი, შეყვარებული, მოქალაქე და პატრიოტი, ომის ყველაზე მძაფრ ვნებებს ითავსებს, თუნდაც ომის კულისებიდან. ნებისმიერი ხდომილება, გარედან დანახული და შესაბამისად განცდილი, უშუალო მონაწილეებზე მეტ თუ არა, არანაკლებ ემოციებს იწვევს. „ქართლი,/როგორც გაროზგილი დედაჩემი,/გადატყაულ მუხლისთავზე/მისვენია“, (მანანა ჩიტიშვილი: 2020:8) - წერს პოეტი მანანა ჩიტიშვილი ლექსში „გადამახილი“. პოეტ ნინო ნეკერიშვილს (ლიტერატურული ფსევდონიმი - ნინა ნეკერი) კი ომის სიმძაფრე უმაღლეს რეესტრში აჰყავს და ქართულ ენაში არსებულ რეზერვს ვირტუოზულად იყენებს უსათაურო ლექსში:

„ამ ნასისხლსაც, მალე ბარდი გადაფარავს,
ეკლიანი მიწებია, შვილო, ქართლში,
ეს ბიჭები, მიწას ამოფარებული,
საქართველოვ, მშვი-დო-ბა-ში!“ (ნინო ნეკერიშვილი:2020:21)

ომი, დაკარგული ადამიანები და დაკარგული მიწები, განსხვავებული მიმდებლობის და აღქმის მეშვეობით მოზაიკური მხატვრული სახეებითა და მეტაფორებით რეფლექსირდება ქალ პოეტთა შემოქმედებაში. „გამომეტირება ცხინვალის ქუჩებით/დღეს მავთულხლართებთან/შემკრთალი ბავშვობა!“ (მზია ხეთაგური:2020:42) - წერს მზია ხეთაგური. „არ დაკრიფოთ ყაყაჩოები აფხაზეთში - არ გაუხსნათ გული ჭრილობას!“ (თამარ შაიშმელაშვილი:2016) - წერს პოეტი თამარ შაიშმელაშვილი.

„მდოგვისფერია სამყარო,
თითქოს ქამელეონივით შეფერილა...
შენიღბულა, რომ მტერმა არ შენიშნოს.
არადა, სად დაიმალება -
ყველაფერს
ომის
სუნი
ასდის“. (ირმა მალაციძე:2020:47)

სამხედრო ფორმის ფერი - მდოგვისფერია სამყარო, რადგან ყველაფერს ომის სუნი ასდის; ამ ფრაზებში, პოეტი ირმა მალაციძე სინესთეზიას მიმართავს, რადგან ომით გაუღენთილი სამყარო მისთვის ისევ ომისთვის დამახასიათებელი აღქმის სპეციფიკურ შეგრძნებებად ასოცირდება. „ეს მიწა - კრემიანი ნამცხვრის შუა ნაჭერი ჩვენ გვეკუთვნის./ხიდის აქეთ ხალხს./აქ ნუ. თქვენ ყუა./თქვენ ნაფშვენები. თქვენ ცარიელი ქილა გატლიკეთ“, (ეკა ქევანიშვილი:2020:36) - წერს პოეტი ეკა ქევანიშვილი ლექსში „აქ ნუ დადგებით“, რომელიც ამგვარად სრულდება: „სოხუმში დღეს წვიმს. დილით ღელვა გამოაცხადეს./აქ ნუ დადგებით./აქაურობაც დანადმულია“. (ეკა ქევანიშვილი:2020:37)

„გრძნობ, ხელიდან როგორ გეცლები?!
რა ჯანდაბაა... უსასრულოდ რატომ ისვრიან?!
მტკივა!
როგორი შევუტეი... თუ უყურებდი...
მზე სხივჩამქრალი შუბისტარზე ისევ გადადის...
კვდები!“ (მანონ ბულისკერია:2020:54)

როგორც ამ ფრაზებიდან ვხედავთ, ქართველ ქალ პოეტთა ლექსებში არსებული ომები ცალსახად მსხვერპლის, დაპყრობილის, განწირულის პოზიციიდანაა დაფიქსირებული და შეფასებული. მათი შეხედულება სტერეოტიპულია, და ამგვარი სტერეოტიპი ჯანსაღ

პიროვნულ და მოქალაქეობრივ მსოფლგანცდაზეა აგებული; რომ რუსეთი ოკუპანტია, სამხრეთ ოსეთი და აფხაზეთი საქართველოს მიწებია, უსამართლოდ წართმეული! სტერეოტიპი ანუ საზოგადოებრივი აზრი ყველა დროისა და, შესაბამისად, ყველა დროის ლიტერატურისთვისაა დამახასიათებელი; თუმცა არსებობს მართალი და მცდარი სტერეოტიპები. საბჭოთა პერიოდის მრავალი მცდარი სტერეოტიპი პოსტსაბჭოთა დროში გადაფასებულია და ეს ტენდენცია, ცხადია, ხელოვნებაში აისახება. ლიტერატურა კიდევ უფრო მეტია, ვიდრე ხელოვნების სხვა დარგი, გამომდინარე მისი საუკეთესო თვისებიდან: მკითხველს წარმოსახვის შეუზღუდავი დიაპაზონი აქვს და რეცეფციული ესთეტიკის თანახმად, სწორედ მკითხველია არა მხოლოდ ლიტერატურული ტექსტის უშუალო მიმღები და რეკონსტრუქტორი, არამედ - თანამონაწილეც, თხზვის პროცესში. „მატერული ნაწარმოები ყოველი წაკითხვისას სულ ახალი სახით წარმოდგება მკითხველს, რომელიც გარკვეული აზრით ესთეტიკური საგნის ისეთივე მწარმოებელია, როგორც თვით ავტორი“. (რევაზ ყარალაშვილი:1977:6)

„სტერეოტიპული აზროვნების თვალსაზრისით აღსანიშნავია, რომ პოსტსაბჭოთა პერიოდში ახალი სტერეოტიპები ყალიბდება და მკვიდრდება, თუმცა ძველი სტერეოტიპებიც შენარჩუნებულია ნაწილობრივ“. (ნინო პოპიაშვილი:2009:196) საბჭოთა „ხალხთა ძმობა და მეგობრობა“ ეთნიკურ კონფლიქტად ტრანსფორმირდა პოსტსაბჭოთა საქართველოში და ამ რეალობის ლიტერატურული მიმღებლობაც ადეკვატური აღმოჩნდა.

„ის ბიჭი თბილისის ომის დროს დაიბადა,
დანგრეულ, შეშინებულ ქალაქში,
არ უნახავს აფხაზეთის ზურმუხტის ტბები
ბავშვობიდან კი სიბნელე და სიცივე ახსოვს
და დედაქალაქს მომდგარი მტერი“. (ბელა ჩეკურიშვილი:2020:66)

ეთნიკურ კონფლიქტად სახელდებული ომები დევნილობის უმწარეს განცდებად და სტრესებად გამოიყოფა; ქართველ ქალთა პოეზიაში ბევრია ლექსი, სადაც დევნილობის სიმწარესა და დარდზე ჰყვებიან. ლოგიკურია, რომ ეს თემები, განსაკუთრებით, დევნილთა პოეზიაში აისახა.

„როდის ბრუნდებით?! –
აი, მარადიული კითხვა,
მარადიულად
მსჯავრდადებულ,
„დევნილი“-ს
სამულველი დამლით
დადალულთათვის“... (ციცინო ბაბუცაძე:2020:76)

წერს პოეტი ციცილო ბაბუცაძე ლექსში „შვილებო!“ და მთელი სიმძაფრით გამოხატავს დევნილის სტატუსით მცხოვრები ადამიანის გულსაკლავ, მძიმე ყოფას. ლექსის ფინალი ემოციების კასკადია, სულ ორი ფრაზით გამოხატული, რომელიც რამდენჯერმე მეორდება. მეორდება იმიტომ, რომ არ ესმით, ვისაც უნდა ესმოდეთ!

„დავბრუნდებით?!
ვერ დავბრუნდებით...
ვერ დავბრუნდებით
ვერასოდეს, იქ, საიდანაც
არასოდეს წამოვსულვართ!
არასოდეს წამოვსულვართ!
არასოდეს წამოვსულვართ!“ (ციცილო ბაბუცაძე:2020: 77)

ომის ქარცეცხლი მცირე ერებსა და სახელმწიფოებზე გაცილებით ღრმა კვალს ტოვებს; განსაკუთრებით ისეთი ინტენსიურობის შემთხვევაში, როგორც ეს საქართველოში XX და XXI საუკუნეების მიჯნაზე აღინიშნებოდა. ომის დროს პრივატული ემოცია საყოველთაო ხდება და პირიქით. 2008 წლის აგვისტოს ომის ფონზე ასეთი სტრიქონები დაიწერა: „მე ჯარისკაცების საცოლვე ვარ/და თმაგაწეწილი სურვილებით/ჩემს კაცებს ფიქრებში ვუფრთხილდები“. (ნუციკო დეკანოზიშვილი:2009:130) ომისა და სიყვარულის, ომისა და ეროტიკის სიმბიოზი

ლიტერატურისთვის მომგებიანი და ცნობილი თემატიკაა. არა ერთი კლასიკური ტექსტი შექმნილა ამგვარი „ხელსაყრელი“ ფაზულით. სიყვარული-სიკვდილი-ომის ტრიადა, ცხადია, ეროტიზმის ნიუანსებით მდიდრდება და იტვირთება. ზემოთ მოყვანილ ფრაზებში ლირიკული გმირი ყველა ჯარისკაცის საცოლედ აცხადებს თავს და მისი „თმაგაწეწილი“, მძაფრი, შიშნარევი სურვილები სიზრებში მეტამორფოზდებიან ზრუნვად და გაფრთხილებად. ომის დროს კოლექტიურ მეხსიერებაში კოლექტიური ტრავმა კონცენტრირდება. აგვისტოს ომის ტრავმის მსხვერპლია არა მხოლოდ ომის მონაწილე ჯარისკაცი, არამედ - მთელი საზოგადოება. ამ დროს სოლიდარობის ხარისხი მაღალ ნიშნულს აღწევს და ზევით მოყვანილი სტრიქონები სწორედ ამ თეზის დამადასტურებელი ნათელი მაგალითია. როგორც ანთროპოლოგი ჰანს ბელტინგი აღნიშნავს, ადამიანები ტრავმების დასაძლევად ქმნიან ვიზუალურ ხატებს. შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ლიტერატურული პროდუქტის შექმნაც პოსტტრავმული შოკიდან გათავისუფლების ერთ-ერთი გზაა. პოეზიაში ასახული და გამჟღავნებული ტრავმა - ომი თავის დამანგრეველ ძალას გარკვეულწილად კარგავს და ერთგვარ შვებას ჰგვრის ხელოვანს. „ჩაუქრობელი./ცეცხლმოდებული/ტყეები და მინდვრები/და/ჩემი ჩამქრალი სული“...(ცირა ბარბაქაძე:2020:64) წერს პოეტი ცირა ბარბაქაძე.

„იყუჩე...“

ომია. სიყვარულნაჩვევი

ნაღმები კი არა, გულები სკდებიან“, (ქეთა დიდიშვილი:2020:80)

როდესაც ნაღმების ნაცვლად „გულები სკდებიან“, მოდის უამრავი კითხვა: რატომ, რისთვის, როგორ? როგორც ნებისმიერი საფრთხისას და განგაშისას, ამ დროსაც ღმერთს მიმართავს ადამიანი; იწყებს მის ძიებას, ევედრება ან საყვედურობს. ოდნავ სახეცვლილი რეფრენივით გასდევს ნუციკო დეკანოზიშვილის ლექსს - „შეღამებისას“ მიმართვა ღმერთისადმი; „შენ სად იყავი, შენ სად იყავი, - რომ არ ჩანდი,/მწყემსო კეთილო“? (ნუციკო დეკანოზიშვილი:2020:57) ან „არ უსმენ, არა, არ გესმის, არა, - ამათი ხმა,/მწყემსო კეთილო“? (ნუციკო დეკანოზიშვილი:2020:57) ლექსის ფინალში კი, უსაშველობის და მხოლოდ ღმერთისადმი სასოების განცდიდან გამომდინარე, პოეტი სთხოვს შემოქმედს, თვითონ განაგრძოს ეს ისტორია - ბედნიერი, ნათელი დასასრულით, რადგან ადამიანური რესურსი ამოწურულია:

„და შენ განაგრძე (მე მოგისმენ), ნათელი ოდა,

მწყემსო კეთილო!

შეღამებამდე დილას უნდა მაღლი ეფინოს“. (ნუციკო დეკანოზიშვილი:2020: 57)

პოეტი ნინო ქოქოსაძე ლექსში „ომის მინიმა“, რომელსაც მამა ანრიას უძღვნის, წერს:

„ - ვისია მიწა?

- ღმერთისაა!

(სისხლით მოგიხაზეს სწორი პასუხი).

დამთავრდა ომი? მაშ რაღა მეთქმის...

მაგრამ ახალი კითხვა დასვა უგზურმა კაცმა:

- რომელი ღმერთის“? (ნინო ქოქოსაძე:2020:30)

პოეტი ქალების ინსპირაციის წყარო თანამედროვე ომების გმირები ხდებიან. საბჭოთა დროის „ნეტარი“ უძრაობა და სულიერი სტაგნაცია პოსტსაბჭოთა გამოღვიძებით, ეროვნული სულის აღორძინებით, თავისუფლების ყიჟინითა და გმირებისადმი აღმართული პიედესტალით იცვლება. ომში დაღუპული ახალგაზრდები პოეტი ქალების სათაყვანებელი იდოლები ხდებიან. „საქმენი საგმირონი“ (რუსთაველი) მამაკაცის საუკეთესო ატრიბუტია და პოეზიის შეუცვლელი თემა - ჰიმნებიდან, ოდებიდან და ბალადებიდან მოყოლებული - დღემდე; გმირობა აღაფრთოვანებს ხელოვანის სულს! პოეტი თამარ შაიშმელაშვილი შინდისთან შეწირული გმირების შესახებ წერს ლექსში „მთვარე - უფლისციხელი“:

„ვერ მოგერევით სიკვდილის ცელი

შეწირულებს და ბოლომდე მართლებს...

და უსახელო უფლისციხელი -

ამოდის მთვარე შინდისის ცაზე"! (თამარ შაიშმელაშვილი:2016)

პოსტმოდერნული დროის პოსტმოდერნისტული ლიტერატურა საუკეთესო საშუალება და ბერკეტი აღმოჩნდა დაშტამპული საბჭოთა აზროვნების წინააღმდეგ. „პოსტმოდერნიზმი არამარტო კრიზისის ფაზაში შესული კულტურული ცნობიერების რეკონსტრუირების, არამედ საბჭოთა კანონის დაძლევის საუკეთესო საშუალებად მოგვევლინება“. (ირმა რატიანი:2016:220) მიმდინარე ლიტერატურაში რუსეთის დამპყრობლური პოლიტიკა რუსულ ოკუპაციადაა სახელდებული. „ომში უნდა წავიდე,/ვთქვი ერთ დღეს,/როცა მტერმა ჩემი ქვეყნის საზღვარი დაარღვია და/მერე მთელი ქვეყნის დაჭრა დაიწყო“, (ლელა ცუცქირიძე:2020:107) - წერს პოეტი ლელა ცუცქირიძე. „ეს ჩვენი ომების ქრონიკაა,/რომელსაც უმცროსი ძმა გვირისტივით გაუყვა./წევს ახლა ძაღლივით თეოზე,/სისხლით მოჩითული თავისი ცხოვრებიდან/ამბების გახსენება არ უყვარს“, (რუსუდან კაიშაური:2020:13) - წერს პოეტი რუსუდან კაიშაური ლექსში - „ვისაც მანდარინები არ უყვარს“. აფხაზეთში დაბადებული პოეტი მაია მიქაია ლექსში - „შურიმშინე“ ნატიფი და სენსიტიური ლირიკული პლასტებით ხატავს მშობლიურ ადგილთან განშორების სევდას, რომელიც უფრო ამძიმებს ქალის მძიმე ტვირთს: „ღმერთო ჩემო, რა მძიმეა ქალის ტვირთი! მე კი შენით უფრო მეტად დავიმძიმე“. (მაია მიქაია:2020:103) ლექსში ომი საერთოდ არ არის ნახსენები, არც დევნილობა, არც ოკუპაცია; ლექსში მხოლოდ ამგვარი შესანიშნავი ფრაზებია: „გითხარი, რომ ვერ დავრჩები, მალე წავალ“; (მაია მიქაია:2020:102) „სიშორეში რადგან მე ვარ დამნაშავე,/გავჩუმდი და უშენობა მოვითმინე“. (მაია მიქაია:2020:102)

წარმოდგენილ ლიტერატურულ მასალაში არგუმენტირებულად იკვეთება ქართველ პოეტ ქალთა პოზიცია, ომთან მიმართებაში. ომის ლიტერატურული მიმდებლობა ტრავმული და პოსტტრავმული დროისა და შემოქმედის ფსიქოლოგიური კონდიციის ფონზე მჟღავნდება. თანამედროვე ქართველ ქალ პოეტთა ლექსებში ჩაშენებული ქალური დისკურსი დამაჯერებელი, თვითმყოფადი და აქტიურია. აქვე მაქვს პასუხი მოხსენების დასაწყისში დასმულ კითხვაზე - უნდა არსებობდეს თუ არა ტიპოლოგიურად გამოყოფილი ქალთა პოეზია, მითუფრო, თუ ამას ემატება ქვეტიპი - ომის თემა? მიუხედავად ჩვენი უახლესი დროისა, არსებული სოციალური ფაქტებიდან გამომდინარე, ქალი კვლავ დისკრიმინაციულ მდგომარეობაში რჩება. ხსენებული ვითარება ქალებს საკუთარი უფლებების დასაცავად განაწყობს. ფემინისტური იდეოლოგიით ნასაზრდოები ფემინისტური ტენდენცია, ცხადია, ლიტერატურაში განსაკუთრებულად მჟღავნდება. ქალ შემოქმედთა ანთოლოგიების და კრებულების არსებობა, გარკვეულწილად, კვლავ არსებული დისკურსის (მამაკაცი მწერლების პრიორიტეტის შესახებ) დამაბალანსებელია. მწერალი ქალები ახალ საზღვრებს იმკვიდრებენ ლიტერატურულ რუკაზე, რაც, მეტაფორულად, პოზიციების გამყარებასა და დაბრუნებას ნიშნავს. დამეთანხმებით, ესეც ომია, სადაც ქართველი ხელოვანი ქალები ღირსეულად და უშიშრად იბრძვიან.

ბიბლიოგრაფია:

ბრეგამე ლ. (2017): რეზო ყარალაშვილი - ლიტერატურის თეორეტიკოსი (რეცეფციული ესთეტიკა). „სჯანი“, N18. თსუ გამომცემლობის სტამბა. 54-63

პოპიაშვილი ნ. (2009): ეთნიკური კონფლიქტების თემა ქართულ პოსტსაბჭოთა ლიტერატურაში. ლიტერატურათმცოდნეობის თანამედროვე პრობლემები, II საერთაშორისო სიმპოზიუმი, მასალები. ლიტერატურის ინსტიტუტის გამომცემლობა. თბილისი. 194-199

რატიანი ი. (2016): თანამედროვე ქართული პოეზიის ფორმირება. ქართული ლიტერატურა, ისტორია საერთაშორისო ლიტერატურული პროცესების პრიზმაში, ნაწილი II. გამომცემლობა „საარი“. თბილისი. 211-220

სიგუა ს. (2007): მხატვრული აზროვნება: გენეზისი და სტრუქტურა. „მწერლის გაზეთი“. თბილისი ყარალაშვილი რ. (1977) წიგნი და მკითხველი. „განათლება“. თბილისი

საანალიზო წყაროები:

- დეკანოზიშვილი ნ. (2009): „აქ ომების განედია!“ ამინდები ბის-ზე. გამომცემლობა „საარი“. თბილისი
- ბაბუცაძე ც. (2020): „შვილებო!“ კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- ბარბაქაძე ც. (2020): უსათაურო. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- ბულისკერია მ. (2020): უსათაურო. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- დეკანოზიშვილი ნ. (2020): „შედამებისას“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- დიდიშვილი ქ. (2020): უსათაურო. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- კაიშაური რ. (2020): „ვისაც მანდარინები უყვარს“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- მაღაცაძე ი. (2020): „მდოგვისფერი ქვეყანა“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- მიქაია მ. (2020): „შურიშინე“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- ნეკერიშვილი ნ. (2020): უსათაურო. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- ქევანიშვილი ე. (2020): „აქ ნუ დადგებით“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- ქოქოსაძე ნ. (2020): „ომის მინიმა“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- შაიშმელაშვილი თ. (2016): მთვარე - უფლისციხელი. სოციალური ქსელი facebook. <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1151223268270024&set=a.769888363070185>
- ჩეკურიშვილი ბ. (2020): „ფოტოალბომი“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- ჩიტოშვილი მ. (2020): „გადაძახილი“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- ცუცქირიძე ლ. (2020): „ომში უნდა წავიდე“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი
- ხეთაგური მ. (2020): „ბავშვობა, ჩემი ჭირისუფალი“. კრებული - „უსაზღვროდ“. რედ. დუმბაძე ქ. ცუცქირიძე ლ. გამომცემლობა „კალმოსანი“. თბილისი

Literary Reception of War in the Contemporary Georgian Women's Poetry

Gogishvili Nino

Iakob Gogebashvili State University, Telavi

Abstract

War has been reflected in national cultures and literature of every country, as it is related to sharp and turbulent emotions. The fear of death, tension, heroic pathos and suffering, following every war, gives it esthetic value and certain romantic touch too. Georgian-Ossetian conflict, war in Abkhazia, civil war and Georgian-Russian war have clearly been reflected in the literature created at the turn of the XX-XXI centuries, both in prose and poetry. In the presented report I will discuss Georgian women's poetry, in which war is a literary reception and poems are the space for the reflection of emotions caused by war.

In 2020, were published 2 volumes of the Almanac – *Without Limits* – which include texts by Georgian woman poets and writers, dedicated to war. Accordingly, the main literary material when

preparing the report was the first, poetry volume of the aforementioned Almanac.

The thesis does not consider discussion of war reception in general, in contemporary poetry, but only in the works by contemporary woman poets. There are radically different opinions on whether or not anthologies must differ according to gender and that art and its creator – artist – do not have an art-gender. It is true that art is universal and stands above any ethnic, race, religious, gender or age affiliations; however, we cannot ignore the fact that all these criteria are revealed themselves in literary works. Therefore, women's poetry is specific and woman is always seen in its invisible nuances. In view of the research, it appeared to be very interesting and essential, how the war topic has been accepted and processed by contemporary women's poetry.

Contexts of Russian occupation, Georgian-Abkhazian and Georgian-Ossetian ethnic conflicts, civil wars, formed as the new, post-soviet stereotypes, have clearly been reflected in Georgian women's poetry; while postmodernism has appeared to be the favorable space for ignoring the Soviet clichés.

საკვანძო სიტყვები: ომი, რეცეფცია, ქალი, პოეზია, პოსტმოდერნიზმი

Keywords: War, Reception, Woman, Poetry, Postmodernism